

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
**AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**
S A R A J E V O

Na temelju čl. 74. i čl. 130. Zakona o osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, broj 23/17) i članka 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, na 8. sjednici održanoj 24. 11. 2017. , donosi

PRAVILNIK O
MINIMALNIM STANDARDIMA ZA IZRAČUN TEHNIČKIH PRIČUVA OSIGURANJA

I OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet)

Ovim Pravilnikom utvrđuju se metode i načini izračuna prijenosnih premija, metode i načini izračuna pričuve šteta društava za osiguranje, način obračuna matematičke pričuve, način utvrđivanja reosigurateljnog dijela tih pričuva, metode i načela obračuna matematičke pričuve, temelji obračuna matematičke pričuve i način uključivanja neamortiziranih troškova pribave osiguranja u obračun matematičke pričuve.

II MJERILA ZA PRIJENOSNE PREMIJE

Članak 2.
(Obveza izračuna)

- (1) Društvo za osiguranje (u daljnjem tekstu: društvo) obračunava bruto prijenosne premije i prijenosne premije neto od reosiguranja po vrstama osiguranja za one ugovore o osiguranju kod kojih osigurateljno pokriće traje i nakon kraja obračunskog razdoblja budući da se osigurateljna i obračunska razdoblja ne poklapaju.
- (2) Odredbe stavka (1) ovog članka ne primjenjuju se na osiguranja za koje se računa matematička pričuva.

Članak 3.
(Osnovica za izračun)

- (1) Osnovica za obračun bruto prijenosne premije neživotnih osiguranja je obračunata premija u obračunskom razdoblju.
- (2) Osnovica za obračun bruto prijenosne premije dodatnih osiguranja uz osiguranje života je naplaćena premija u obračunskom razdoblju.
- (3) Društvo koje obavlja poslove reosiguranja iskazuje pričuve za prijenosne premije po istom načelu kao ostala društva.

Članak 4.
(Dovoljnost)

- (1) Prijenosne premije moraju biti dovoljne za ispunjavanje razumno predvidivih obveza koje će nastati nakon obračunskog razdoblja, a koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i to za sve vrste osiguranja na koja se odredbe ovih mjerila odnose, a kojima se društvo bavi.
- (2) Ako primjenom metoda navedenih u ovim mjerilima uvjet iz stavka (1) ovog članka nije zadovoljen ovlaštenu aktuar je dužan povećati prijenosnu premiju do iznosa koji zadovoljava uvjet.

Članak 5.
(Metode)

- (1) Prijenosna premija izračunava se po metodi pojedinačnog izračuna za svaki ugovor o osiguranju s točnim vremenskim razgraničenjem (*pro rata temporis*) i to za:
 - a) osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika u vremenu, pojedinačni obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu:

$$BPP = BP \times \frac{d}{dOB}$$

BPP - bruto prijenosna premija

BP - osnova za izračun bruto prijenosne premije sukladno točki 2. ovih mjerila

d - broj dana nakon kraja obračunskog razdoblja do kraja trajanja osigurateljnog pokrića

dOB - ukupan broj dana trajanja osiguranja

- b) Osiguranja s neravnomjernom raspodjelom rizika u vremenu, odnosno za ugovore o osiguranju kod kojih se visina pokrića (rizik) mijenja u vremenu trajanja osiguranja, društvo obračun bruto prijenosne premije radi pojedinačno za svaki ugovor o osiguranju, uzimajući u obzir promjene visine pokrića tijekom trajanja osiguranja i dužinu trajanja osiguranja.

Takvi ugovori pojavljuju se naročito kod:

- osiguranja građevinskih objekata u izgradnji,
- osiguranja objekata u montaži,
- osiguranja filmske djelatnosti,
- osiguranja ugovorne odgovornosti izvođača građevinskih ili montažnih poslova,
- osiguranja potraživanja (kredita).

Ako je razumno pretpostaviti da visina pokrića (rizik) raste linearno u vremenu trajanja osiguranja i obveza u trenutku početka osiguranja je O_{sp} , a u trenutku isteka O_{sk} , pojedinačni obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu:

$$BPP = BP * \frac{d * (2dOB - d + 2p_1)}{dOB^2 + 2p_1dOB}$$

$$p_1 = \frac{dOB * OSp}{Osk - OSp}$$

Ako je razumno pretpostaviti da visina pokrića (rizik) opada linearno u vremenu trajanja osiguranja i obveza u trenutku početka osiguranja je O_{sp}, a u trenutku isteka O_{sk}, pojedinači obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu:

$$BPP = BP * \frac{d(d + 2p_2)}{dOB^2 + 2p_2dOB}$$

$$p_2 = \frac{dOB * OSp}{Osp - OSK}$$

- c) Dodatna osiguranja uz osiguranje života, i to kod godišnjeg i ispodgodišnjeg plaćanja premije obračun bruto prijenosne premije za dodatno osiguranje uz osiguranje života radi se za svaki pojedini ugovor po sljedećem obrascu:

$$BPP = NBP - BP * \frac{d_1}{dOB}$$

BPP - bruto prijenosna premija

NBP - osnovica za izračun bruto prijenosne premije je naplaćena premija do kraja obračunskog razdoblja za zadnju osigurateljnu godinu

BP - obračunata premija za zadnju osigurateljnu godinu

d₁ - broj dana od početka zadnje osigurateljne godine do kraja obračunskog razdoblja

dOB - ukupan broj dana u zadnjoj osigurateljnoj godini

Ako je rezultat negativan, uzima se da je bruto prijenosna premija nula.

Kod jednokratnog plaćanja premije za cijelo razdoblje osiguranja ili za jedan njegov dio gdje su cijelo razdoblje, odnosno njegov dio veći od jedne godine, obračun prijenosne premije za dodatno osiguranje uz osiguranje života vrši se za svaki pojedini ugovor po sljedećem obrascu:

$$BPP = JNBP * \frac{d_2}{DOB_2}$$

BPP - bruto prijenosna premija

JNBP - jednokratna uplata

d2 - broj dana od kraja obračunskog razdoblja do kraja razdoblja za koje je obračunata jednokratna uplata

DOB2 - ukupan broj dana razdoblja za koje je obračunata jednokratna uplata

- d) Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije ovlaštenu aktuar može koristiti i metodu koja nije propisana ovim mjerilima i za koju mora dostaviti obrazloženje Agenciji za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor).

Članak 6. (Reosiguranje)

- (1) Prijenosna premija neto od reosiguranja je bruto prijenosna premija umanjena za ugovoreni reosigurateljni dio po važećim ugovorima o reosiguranju.
- (2) Društvo reosigurateljni dio bruto prijenosne premije određene vrste osiguranja utvrđuje ovisno o tipu reosiguranja i primijenjenoj metodi obračuna bruto prijenosne premije.
- (3) Kod proporcionalnih ugovora o reosiguranju te pojedinačnog obračuna bruto prijenosne premije reosiguravateljni odnosno suosiguravateljni dio se računa po sljedećem obrascu:

$$BPPR = \frac{r}{100} * BPP$$

BPPR - reosiguravateljni dio bruto prijenosne premije

r - ugovoreni udio (%) reosiguranja u pojedinoj polici tj. obračunatoj premiji

BPP - bruto prijenosna premija

- (4) Ako društvo ne razgraničava proviziju reosiguranja na posebnom računu, onda je reosiguravateljni dio prijenosne premije potrebno umanjiti za udio provizije reosiguranja. Kod neživotnih osiguranja pod pojmom provizija reosiguranja smatra se ugovorena provizija reosiguranja.
- (5) Kod neproporcionalnih ugovora o reosiguranju ovlaštenu aktuar određuje metodu za izračunavanje prijenosnih premija neto od reosiguranja za koju mora dostaviti obrazloženje Agenciji za nadzor. Osnovica za izračun može biti bruto prijenosna premija ili reosiguravateljni dio obračunate premije.
- (6) Društvo koje obavlja poslove reosiguranja izračunava bruto prijenosnu premiju:
 - domaćih aktivnih poslova po metodi obračuna cedenta,
 - inozemnih aktivnih reosigurateljnih poslova po metodama iz ovih mjerila,

- smanjenje za retrocesiju u pravilu na temelju podataka iz obračuna cedenta.

(7) Društvo je u obvezi računati i pričuvu za neistekle rizike po vrstama osiguranja. U slučaju da je pričuva za neistekle rizike veća od bruto prenosne premije Društvo je dužno izvršiti dodatnu pričuvu kao razliku prethodne dvije.

III MJERILA ZA PRIČUVU ŠTETA

Članak 7.

(Opis pojmova)

- (1) Pojmovi koji se koriste u ovim mjerilima imaju sljedeća značenja:
- a) Bruto pričuve šteta su pričuve šteta, uvećane za očekivane troškove obrade šteta.
 - b) Pričuve šteta neto od reosiguranja su bruto pričuve šteta umanjene za reosiguravateljni dio.
 - c) Otvorena šteta je šteta koja je prijavljena osiguratelju, ali još nije riješena.
 - d) Šteta je djelomice isplaćena ako postoji mogućnost daljnjih isplata na temelju osiguravateljne obveze (što uključuje i izravne troškove obrade šteta, ako se ne vode odvojeno) i kao takva treba biti u pričuvi za prijavljene štete.
 - e) Šteta je konačno isplaćena ako na dan na koji ju promatramo ne postoji osnova za daljnju isplatu temeljem osigurateljne obveze. Takva šteta ne ulazi u pričuvu za prijavljene štete.
 - f) Riješena šteta je konačno isplaćena i odbijena šteta.
 - g) Reaktivirana šteta je ponovno otvorena riješena šteta iz prethodnog razdoblja.
 - h) Naknadno prijavljena šteta u nekom razdoblju je ona šteta koja je nastala prije početka tog razdoblja, a prijavljena u tom razdoblju.
 - i) Pojedinačno velika šteta ovisi o vrsti osiguranja i određuje je svako društvo za sebe.
 - j) Izravni toškovi obrade šteta su troškovi koji se izravno mogu locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudske pristojbe).
 - k) Neizravni troškovi obrade šteta su troškovi koji nisu locirani na pojedinu štetu (npr. plaće, administrativni troškovi).
 - l) Priznatim aktuarskim postupcima se u smislu ovih mjerila smatraju opće poznati aktuarski postupci koji su sukladni Zakonu i ovim mjerilima.
- (2) Pričuve šteta formiraju se po vrstama osiguranja.

Članak 8.

(Struktura)

- (1) U okviru pričuve šteta društvo za osiguranje (u daljnjem tekstu: društvo) utvrđuje:
- a) pričuvu za prijavljene štete
 - b) pričuvu za štete koje su nastale i nisu prijavljene do kraja obračunskog razdoblja za koje se utvrđuje šteta (IBNR).
- (2) Ovisno o načinu utvrđivanja pričuve za prijavljene štete i tehnologiji obrade šteta, pričuve šteta obuhvaćaju, pored pričuvi iz stavka (1) ovog člana, i :
- a) pričuvu za nastale, a nedovoljno prijavljene, odnosno pričuvirane štete (budući razvoj po prijavljenim štetama - IBNER),
 - b) pričuvu za štete koje bi mogle biti reaktivirane u budućnosti,
 - c) pričuvu za štete u prijenosu (RBNR).
- (3) Pričuve navedene u stavku (1) točka b) i stavku (2) toč. a) do c). zajednički se nazivaju pričuve za nastale, a neprijavljene štete, te društvo nije obvezno svaku od tih pričuva posebno iskazivati.

- (4) Društvo koje obavlja poslove reosiguranja utvrđuje, po vrstama osiguranja dodatne pričuve šteta ako ocijeni da iznos utvrđenih pričuva šteta, sukladno ovoj točki neće biti dostatan za pokriće očekivanih rashoda za obračunate udjele reosiguratelja u štetama cedenata u sljedećem obračunskom razdoblju.
- (5) Pričuva šteta za štete koje su nastale i prijavljene do kraja obračunskog razdoblja, za koje se formira pričuva šteta, a do tog dana nisu riješene, društvo može utvrditi na sljedeće načine:
- a) pojedinačnom procjenom za svaku štetu; Pojedinačna procjena za svaku štetu utvrđuje se prema procjeni vrijednosti očekivanih iznosa na temelju prikupljenih dokumenata s ocjenom pravilnosti zahtjeva za odštetom i odredbama vjerojatne visine odštetnog zahtjeva, a u nedostatku dokumenata koristi se mišljenje odgovarajuće stručne osobe (procjenitelja, doktora, pravnika, ovlaštenog aktuaru itd.).
 - b) aktuarskom metodom; Ovisno od karakteristika pojedine vrste osiguranja za utvrđivanje pričuva za prijavljene štete može se koristiti i jedna od aktuarskih metoda.
- (6) U pričuvi za prijavljene štete utvrđuje se i pričuva za rentne štete iz ugovora o osiguranju iz odgovornosti. Pričuva za rentne štete utvrđuje društvo aktuarskim metodama kao sadašnju vrijednost budućih obveza za rente. Pričuva se utvrđuje za svaku rentnu štetu posebno i pri tom se koriste tablice smrtnosti i diskontira se stopom koja nije veća od 5% godišnje, te uzima u obzir očekivano povećanje iznosa rente. Ovu pričuvu društvo je potrebno i posebno iskazati.
- (7) Pričuva šteta za štete koje su nastale, a nisu prijavljene utvrđuje se temeljem statističkih podataka za takve štete, podataka o prijavljenim štetama i tehnologije obrade šteta, te ostalih raspoloživih podataka i informacija.

Članak 9. (Metode)

- (1) Ovisno o karakteristikama pojedine skupine ili vrste osiguranja, portfelja osiguratelja i oblika i kvalitete raspoloživih podataka, pričuva za nastale, a neprijavljene štete utvrđuje se sljedećim metodama ili njihovom kombinacijom:
- a) Aktuarske metode:
 - 1) Osnovna metoda ulančanih ljestvica,
 - 2) Metoda ulančanih ljestvica prilagođena za inflaciju,
 - 3) Metoda prosječnog iznosa štete,
 - 4) Metoda očekivane kvote šteta,
 - 5) Bornhuetter-Fergusonova metoda,
 - 6) ostale aktuarske metode.
 - b) Paušalna metoda po sljedećem obrascu:

$$P = N \times \varphi$$

$$\varphi = \frac{(S - s)}{(M - m)} \times f \times t$$

P - pričuva šteta za nastale, a neprijavljene štete,

N - prosječan broj nastalih šteta, a prijavljenih u sljedećoj godini, kroz najmanje tri

godine prije godine za koju se utvrđuje pričuva šteta,

j - prosječni iznos šteta za vrstu osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju revaloriziran i korigiran,

S - ukupan iznos isplaćenih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

s - ukupan iznos isplaćenih pojedinačno velikih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,

M - broj konačno isplaćenih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

m - broj konačno isplaćenih pojedinačno velikih šteta,

f - koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja,

t - koeficijent korekcije (odražava razlike u visinama prosječno isplaćene štete i očekivanog prosječnog iznosa štete u pričuvi kao i trendove u visinama šteta, te neka druga saznanja kao što su promjene osigurateljnog pokrića, promjene sudske prakse i sl.).

U vrstama osiguranja, kod kojih je broj šteta (M-m) mali ili jednak nuli, određujemo prosječne isplaćene štete (j) po procjeni na razini skupine osiguranja ili se uzima prosjek koje druge srodne vrste osiguranja.

U vrstama osiguranja, kod kojih je prosječan broj šteta (N) mali ili jednak nuli, moguće je taj broj procijeniti na razini skupine osiguranja ili se uzima prosjek koje druge srodne vrste osiguranja.

Metoda iz točke a) alineja 2) ove točke može se koristiti za utvrđivanje pričuva za vrstu osiguranja za koju su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- društvo raspolaže potrebnim podacima za najmanje tri godine koje prethode godini za koju se utvrđuje pričuva šteta,
- portfelj društva u toj vrsti osiguranja je izbalansiran i stabilan (obzirom na obračunatu premiju, ukupan broj šteta i broj naknadno prijavljenih šteta unutar razdoblja za koje se utvrđuje prosječan broj naknadno prijavljenih šteta),
- velikoj većini broja šteta treba kraće od dvije godine da prijave i/ili riješe u odnosu na razdoblje izloženosti i/ili nastanka, ali se ne može koristiti za utvrđivanje pričuve u osiguranju od odgovornosti za štete na osobama (uključujući i štete na osobama u osiguranju od automobilske odgovornosti).

c) Paušalna metoda po sljedećem obrascu

$$P = nx+1 \times j$$

gdje je:

P pričuva za nastale, a neprijavljene štete,

nx+1 očekivani broj naknadno prijavljenih šteta (broj šteta, koje su nastale do kraja godine za koju se utvrđuje pričuva šteta i nisu bile prijavljene),

j očekivani prosječan iznos naknadno prijavljenih šteta,

x godina na kraju koje utvrđujemo pričuvu šteta za nastale, a neprijavljene štete.

Očekivani broj naknadno prijavljenih šteta nx+1 procijenimo na temelju sljedećih podataka:

B_{x-3} broj prijavljenih šteta u godini $(x-3)$,

B_{x-2} broj prijavljenih šteta u godini $(x-2)$

B_{x-1} broj prijavljenih šteta u godini $(x-1)$

B_x broj prijavljenih šteta u godini (x) ,

n_{x-2} broj naknadno prijavljenih šteta u godini $(x-2)$

n_{x-1} broj naknadno prijavljenih šteta u godini $(x-1)$

n_x broj naknadno prijavljenih šteta u godini (x)

Očekivani broj naknadno prijavljenih šteta n_{x+1} razmjeran je broju prijavljenih šteta u godini, za koju se određuje pričuva šteta:

$$n_{x+1} = k \times B_x$$

gdje je k aritmetička sredina razmjera naknadno prijavljenih šteta i prijavljenih šteta u proteklim godinama:

$$k = \frac{(k_x + k_{x-1} + k_{x-2})}{3}$$

$$k_x = \frac{n_x}{B_{x-1}}; \quad k_{x-1} = \frac{n_{x-1}}{B_{x-2}}; \quad k_{x-2} = \frac{n_{x-2}}{B_{x-3}}$$

Ukoliko nisu poznati svi podaci o brojčanom stanju šteta za protekle godine, može se aritmetička sredina razmjera k računati samo za poznate podatke.

Prosječni iznos naknadno prijavljenih šteta se utvrđuje iz sljedećih podataka:

s_1 iznos šteta koje su bile u godini (x) naknadno prijavljene i konačno isplaćene,

s_2 iznos šteta koje su bile u godini (x) naknadno prijavljene i djelomice isplaćene,

s_3 iznos pričuva šteta na kraju godine (x) za štete koje su bile u toj godini naknadno prijavljene.

Očekivani prosječni iznos naknadno prijavljenih šteta jednak je:

$$\varphi = \frac{\{(s_1 + s_2) \times f \times t + s_3\}}{n_x}$$

Koeficijenti f i t definirani su u podtočki 2. ove točke.

U vrstama osiguranja, kod kojih je broj naknadno prijavljenih šteta $n \times$ mali ili jednak nuli, moguće je procijeniti j na razini skupine osiguranja ili iz koje druge srodne vrste osiguranja ili će se primijeniti odšteta u godini (x), koja se odgovarajuće revalorizira na kraju te godine.

Metoda se može koristiti za utvrđivanje pričuve za vrstu osiguranja za koju velikoj većini od ukupnog broja šteta treba kraće od dvije godine da se prijave i / ili riješe u odnosu na razdoblje izloženosti i / ili nastanka, a ne može se koristiti za utvrđivanje pričuve u osiguranju od odgovornosti za štete na osobama (uključivo i štete u osiguranju od automobilske odgovornosti).

Članak 10.

(Ostale metode)

- (1) Pričuva za nastale, a neprijavljene štete na kraju obračunskog razdoblja kraćeg od godine dana može se utvrditi i drugim metodama procjene koje nisu navedene u članku 9. ovog Pravilnika, s tim da u tom slučaju taj iznos ne može biti manji od iznosa pričuve za nastale, a neprijavljene štete na kraju prethodne godine.
- (2) Ukoliko podaci za utvrđivanje pričuva za nastale, a neprijavljene štete ne sadrže i podatke o rentnim štetama, pričuvu za nastale, a neprijavljene rentne štete je potrebno posebno utvrditi koristeći metode iz točke a) stavka (1) ovog Pravilnika.
- (3) Ukoliko zbog karakteristika korištenih podataka, informacija i metoda, obračunata pričuva za nastale, a neprijavljene štete ne sadrži sve dijelove navedene u točki 4. ovih mjerila potrebne pričuve za nastale, a nedovoljno prijavljene štete, za reaktivirane štete i za štetu u prijenosu utvrđuju se zasebno.

Članak 11.

(Metodologija)

Društvo treba imati jasno definiranu metodologiju obračuna nastalih i neprijavljenih šteta, te imati propisane bar dvije metode po kojima je vršilo analizu obračuna pomenutih pričuva.

Članak 12.

(Reosiguranje)

- (1) Društvo koje obavlja poslove reosiguranja utvrđuje pričuvu šteta za štete na temelju obračuna cedenata, uzimajući u obzir promjene retrocesije. Kod aktivnih poslova reosiguranja iz inozemstva uzimaju se u obzir i ostali raspoloživi podaci i informacije.
- (2) Dodatne pričuve šteta, društvo koje obavlja poslove reosiguranja utvrđuje po vrstama osiguranja temeljem podataka za godine trajanja ugovora prije godine, za koju određuje potrebne dodatne pričuve šteta, po sljedećem obrascu:

$$P_x = \left[\frac{S_{xp}}{(R_{xp} + K_{xp})} - 1 \right] \times r_x$$

P_x dodatne pričuve šteta za godinu (x),

x godina za koju se utvrđuje dodatna pričuva šteta,

x_p godine trajanja ugovora o reosiguranju prije godine (x),

Sxp vlastiti dio izdataka za štete u godinama trajanja ugovora o reosiguranju,

Rxp vlastiti dio prihoda iz premije u godinama trajanja ugovora o reosiguranju,

rx vlastiti dio prihoda iz premije u godini (x),

Kxp kamate iz tog dijela pričuve šteta koje se odnose na godine trajanja ugovora o reosiguranju (xp).

Ako je vrijednost u zagradi pri izračunu 0 (nula) ili negativna vrijednost, društvo za reosiguranje ne utvrđuje dodatne pričuve šteta, jer prihodi pokrivaju očekivane izdatke za štete.

Članak 13.

(Troškovi obrade šteta)

- (1) Troškovi obrade šteta u pričuvi šteta sastavni su dio bruto pričuva šteta, a odnose se na izravne troškove obrade šteta i neizravne troškove obrade šteta:
 - a) Izravni troškovi obrade šteta u pričuvi iz stavka 1. ove točke mogu biti sastavni dio pričuve za prijavljene štete i pričuva za nastale, a neprijavljene štete, ovisno o tome jesu li su podaci o štetama korišteni kod izračuna navedenih pričuva uključivali u cijelosti iznose o izravnim troškovima obrade šteta. Ukoliko izravni troškovi obrade šteta u pričuvi nisu u cijelosti sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuvi za nastale, a neprijavljene štete, moraju se posebno obračunati po vrstama, odnosno skupinama osiguranja.
 - b) Minimalni iznos za neizravne troškove obrade šteta u pričuvi je 0,50% od zbroja pričuva za prijavljene štete, pričuva za nastale, a neprijavljene štete i izravnih troškova obrade šteta u pričuvi.

Članak 14.

(Regres)

- (1) Umanjenje pričuva šteta za očekivana naplaćena regresna potraživanja i spašene ostatke osigurane imovine može biti sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale, a neprijavljene štete, ovisno o tome da li su podaci o štetama korišteni kod izračuna navedenih pričuva uključivali iznose o naplaćenim regresnim potraživanjima, prodanim spašenim i zaprimljenim ostacima imovine i potraživanja za međunarodne štete.
- (2) Ukoliko uvjet iz stavka 1. ovog članka nije ispunjen, navedeno umanjeње može se posebno izračunati.
- (3) Pričuva šteta društvo može umanjiti i za oprezno određenu visinu regresnog potraživanja, ukoliko su neosporno ispunjeni svi uvjeti za takvo potraživanje i njegovu naplatu, što se mora posebno napomenuti.
- (4) Visinu pričuva šteta društvo umanjuje za akontaciju, koja je već obračunata osiguraniku, odnosno onome koji ima pravo na naknadu štete.

Članak 15.

(Udio reosiguranja)

Društvo reosiguravateljni dio bruto pričuva za štete određene vrste osiguranja utvrđuje sukladno odredbama ugovora o reosiguranju i ovisno o primjenjenoj metodi obračuna pričuva šteta.

Članak 16.
(Maksimalni iznos)

Ukoliko pričuva štete premašuje ugovorenu osiguranu svotu, utvrđuje se pričuva samo do visine ugovorene osigurane svote sukladno uvjetima osiguranja.

IV MJERILA ZA MATEMATIČKU PRIČUVU ŽIVOTNIH OSIGURANJA I DRUGIH OSIGURANJA ZA KOJA SE OBRAČUNAVA MATEMATIČKA PRIČUVA

Članak 17.
(Pojmovi)

Pojmovi koji se koriste u ovim mjerilima imaju sljedeća značenja:

- a) Troškovi pribave osiguranja uključuju samo neposredne troškove pribave osiguranja od obračunate premije. Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije za zaključena osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova razmjerni dio troškova tog zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na izravnim i isključivim poslovima pribave osiguranja. Troškovi ispostavljanja dokumenata o osiguranju ili uključivanja ugovora o osiguranju u portfelj, kao i posredni troškovi poput troškova reklame ili administrativni troškovi vezani s obradom ponude i izdavanjem police ne smatraju se neposrednim troškovima pribave i nije ih dozvoljeno razgraničavati.
- b) Matematička pričuva obračunata sukladno ovim mjerilima je matematička pričuva, bruto iznos.
- c) Matematička pričuva, bruto iznos umanjena za dio predan u reosiguranje je matematička pričuva, neto od reosiguranja.
- d) Datumom vrednovanja u smislu ovih mjerila smatra se datum na koji se odnosi obračun matematičke pričuve.
- e) Priznatim aktuarskim postupcima se u smislu ovih mjerila smatraju opće poznati aktuarski postupci koji su sukladni Zakonu i ovim mjerilima.
- f) Individualiziranim rizicima smatraju se rizici koji se odnose na pojedinca (npr. rizici zanimanja, sporta ili bolesti osiguranika).
- g) Neindividualiziranim rizicima smatraju se rizici koji se ne odnose na pojedinca, već na veću grupu ili sve osiguranike (npr. zbog geografskog područja na kojem osiguranici borave ili pojave nove bolesti).
- h) Osnovnim životnim osiguranjima u smislu ovih mjerila smatraju se osiguranja života i rentna osiguranja bez dodatnog osiguranja.
- i) Životnim osiguranjima smatraju se osiguranja života, rentna osiguranja i dodatna osiguranja.
- j) Dodatnim osiguranjima smatraju se dodatna osiguranja u skupini životnih osiguranja.

Članak 18.
(Obveza formiranja)

- (1) Društvo za osiguranje je dužno formirati matematičku pričuvu za sve dugoročne ugovore o osiguranju osoba kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće povećanih rizika u kasnijim godinama osiguranja, a posebice za:
 - a) životna osiguranja,
 - b) druga osiguranja kod kojih se upotrebljavaju tablice vjerojatnosti i obračuni kao u životnim osiguranjima (npr. zdravstveno osiguranje s višegodišnjim trajanjem ako je premija osiguranja neovisno o starosti jednaka za cijelo vrijeme trajanja osiguranja).
- (2) Matematička pričuva mora biti dovoljna da omogući ispunjavanje svih razumno predviđenih obveza koje proizilaze iz ugovora o osiguranju i to za sve vrste osiguranja na koja se odnose ova mjerila, a kojima se društvo bavi.

Članak 19.

(Upravitelj matematičke pričuve)

Društvo je dužno imenovati upravitelja matematičke pričuve i dostaviti podatke o imenovanju Agenciji za nadzor.

Članak 20.

(Načela)

Matematička pričuva treba biti formirana sukladno sljedećim načelima:

- a) Matematička pričuva treba biti obračunata dovoljno opreznim prospektivnim aktuarskim obračunom kao razlika sadašnje vrijednosti svih budućih obveza definiranih uvjetima i ugovorom o osiguranju za svaki pojedini ugovor o osiguranju, uključujući:
- sve zajamčene naknade, uključujući zajamčene otkupne vrijednosti,
 - udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome jesu li dana jamstva o visini udjela u dobiti,
 - sve opcije dostupne ugovaratelju osiguranja prema uvjetima ugovora o osiguranju,
 - troškove pri čemu troškovi uključuju i provizije,

i sadašnje vrijednosti svih budućih obveza ugovaratelja osiguranja po svakom od tih ugovora o osiguranju (npr. uplate premija);

- b) Oprezan obračun nije obračun "najboljom procjenom", već mora uključiti odgovarajuće dodatke za štetno odstupanje relevantnih faktora. Pri određivanju osnova obračuna treba uzeti u obzir sve okolnosti koje mogu utjecati na promjene i kolebanja statističkih podataka vodeći računa o geografskom području u kojem se preuzima obveza, tipu ugovora o osiguranju, individualiziranim povećanim rizicima i očekivanim administrativnim troškovima i troškovima pribave osiguranja;
- c) Metoda obračuna matematičke pričuve mora biti ne samo razumna po sebi, već također mora biti razumna uzimajući u obzir metodu utvrđivanja vrijednosti sredstava u koja je matematička pričuva uložena;
- d) Matematička pričuva obračunava se u pravilu odvojeno za svaki ugovor o osiguranju. Agencija za nadzor može dozvoliti uporabu statističkih i matematičkih postupaka, ukoliko se može pokazati da taj postupak daje približno iste rezultate kao i pojedinačni obračun. Načelo odvojenih obračuna ne smije ni u kojem slučaju spriječiti stvaranje dodatnih pričuva za općenite rizike koji nisu individualizirani;
- e) Ako je otkupna vrijednost osiguranja zajamčena, iznos matematičke pričuve za pojedini ugovor u svakom trenutku mora biti najmanje u visini otkupne vrijednosti zajamčene u tom trenutku;
- f) Prijenosne premije osnovnih životnih osiguranja i dodatnih osiguranja uz životna osiguranja za koja se obračunava matematička pričuva uključuju se u matematičku pričuvu. Prijenosne premije dodatnih osiguranja uz životna osiguranja za koja se ne obračunava matematička pričuva iskazuju se na pozicijama prijenosne premije;
- g) Negativna matematička pričuva nije dozvoljena i postavlja se na nulu;
- h) Premije za novozaključena osiguranja moraju biti dovoljne da, na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki, omoguće društvu ispunjenje svih njegovih obveza, a posebno oblikovanje odgovarajuće matematičke pričuve;
- i) U slučaju ugovora koji sudjeluju u dobiti metoda obračuna matematičke pričuve mogu implicitno uzeti u obzir buduće udjele u dobiti svih vrsta, na način koji je konzistentan s drugim pretpostavkama o budućem iskustvu i s važećom metodom raspodjele dobiti. Osnove obračuna matematičke pričuve moraju ostaviti dovoljno prostora da omoguće ostvarenje predviđenog sudjelovanja u dobiti;

- j) Dodaci za buduće troškove mogu biti implicitni ili eksplicitni, a u svakom slučaju ukupno ne smiju biti manji od razborite procjene relevantnih budućih troškova;
- k) Metoda obračuna matematičke pričuve ne smije biti podložna diskontinuitetima iz godine u godinu nastalim zbog proizvoljnih promjena metode ili osnova obračuna i mora biti takva da omogući distribuciju dobiti na adekvatan način tijekom trajanja svakog ugovora o osiguranju. Ovaj zahtjev ne smije se tumačiti na način da spriječi promjenu kamatne stope za obračun matematičke pričuve ukoliko promjena proizlazi iz promjena kamatnih stopa na tržištu, ili promjenu pretpostavki o smrtnosti ili drugih pretpostavki u obračunu matematičke pričuve, ako te promjene proizlaze iz promjena, stvarnog ili procijenjenog budućeg iskustva društva;
- l) Društvo treba omogućiti uvid u osnove i metode upotrijebljene u obračunu matematičke pričuve uključujući pričuvenu za udjele u dobiti svim zainteresiranim osobama.

Članak 21. (Metoda)

- (1) Matematička pričuva obračunava se prospektivnom neto metodom kao razlika:
 - sadašnje vrijednosti svih budućih obveza po ugovorima o osiguranju definiranih uvjetima i ugovorom o osiguranju, uključujući ugovorene svote i udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome jesu li dana jamstva o visini udjela u dobiti, i
 - sadašnje vrijednosti svih budućih uplata tehničke premije.
- (2) Kod ugovora o osiguranju kod kojih je trajanje osiguranja dulje od trajanja plaćanja premije u obračun matematičke pričuve eksplicitno se uključuju buduću troškovi uprave.
- (3) U osnovnim životnim osiguranjima dozvoljeno je smanjenje matematičke pričuve za neamortizirane stvarne troškove pribave osiguranja (cilmerizacija), pri čemu stopa cilmerizacije ne može biti viša od 3,5 % od ugovorene svote odnosno od godišnjeg iznosa rente (u oba slučaja ne uključujući dobit). Obračunati iznos neamortiziranih troškova pribave osiguranja obvezno se iskazuje u prilogu financijskih izvješća. Troškove preko 3,5% cilmerizacije nije dozvoljeno razgraničavati.
- (4) Tehnička premija u obračunu matematičke pričuve, diskontiranje neamortiziranog troška pribave osiguranja i diskontiranje vrijednosti budućih obveza obračunavaju se na temelju istih osnova obračuna.
- (5) Tehnička premija koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećana za dozvoljeni godišnji iznos cilmerizacije u smislu točke 9. ovih mjerila ne smije biti ni u kojem slučaju veća od 90% bruto premije iz ugovora o osiguranju za razdoblje za koje je obračunata tehnička premija. U slučaju da prethodni uvjet nije zadovoljen, u obračunu matematičke pričuve umjesto tehničke premije uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije uzima se 90% bruto premije. Bruto premija ne uključuje doplatke na osnovnu premiju iz cjenika poput doplatka za ispodgodišnje plaćanje premije, fiksne troškove po polici i slično.
- (6) U slučaju da su predviđeni buduću troškovi za postojeća osiguranja veći od implicitno uračunatih troškova u obračunu matematičke pričuve (razlika stvarne bruto premije i tehničke premije koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije) društvo je dužno oblikovati dodatnu pričuvenu. Iznos dodatne pričuvene, te pretpostavke i metoda za procjenu budućih troškova sastavni su dio izvješća ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuvene.

- (7) U slučaju potrebe za stvaranjem dodatnih pričuva za općenite rizike koji nisu individualizirani iznos, te pretpostavke i metoda obračuna dodatne pričuve sastavni su dio izvješća ovlaštenog aktuaru o obračunu matematičke pričuve.
- (8) Za grupna osiguranja zaključena po jednoj dobi s pojedinačnim policama matematička pričuva se obračunava prema stvarnoj pristupnoj dobi svakog osiguranika.
- (9) Ako za određeni tip ugovora o osiguranju nije moguće koristiti neto metodu obračuna matematičke pričuve zbog svojstava ugovora o osiguranju, matematička pričuva se obračunava drugom prospektivnom metodom sukladno ovim mjerilima, a posebno načelima izračuna matematičke pričuve iz točke 6. ovih mjerila i odredbama ovog stavka. U tom slučaju potrebna je prethodna suglasnost Agencije za nadzor.
- (10) Matematička pričuva na datum vrednovanja dobiva se linearnom interpolacijom obračunatih matematičkih pričuva (prije eventualnog postavljanja na nulu) na početku i na kraju tekuće godine osiguranja. Za osnovna životna osiguranja matematička pričuva na datum vrednovanja uvećava se za prijenosnu premiju uzimajući u obzir način plaćanja premije. Obračun prijenosne premije temelji se na tehničkoj premiji, troškovima uprave i dozvoljenom godišnjem iznosu cilmerizacije iz ugovora o osiguranju. Ukoliko je tako dobivena matematička pričuva negativna, postavlja se na nulu.
- (11) Tijekom financijske godine društvo je dužno po isteku svakog mjeseca povećavati matematičku pričuvu na temelju pojedinačnih mjesečnih obračuna analognih obračunima na kraju financijske godine ili na temelju privremenih mjesečnih obračuna.
- (12) Privremeni mjesečni obračun matematičke pričuve tijekom financijske godine, za ukupno poslovanje, obračunava društvo kao razliku prihoda i rashoda na sljedeći način:
- a) prihodi:
 - obračunate bruto premije osiguranja,
 - prinos od ulaganja matematičke pričuve,
 - b) rashodi:
 - obračunate naknade iz osiguranja, neto od reosiguranja,
 - ukalkulirani troškovi poslovanja,
 - reosigurateljna premija.
 - c) Postotak ukalkuliranih troškova koji se može primijenjivati tijekom sljedeće financijske godine na kraju prethodne financijske godine oprezno određuje aktuar uzevši u obzir predviđenu strukturu budućeg portfelja. Iznos i metoda određivanja tog postotka sastavni su dio izvješća ovlaštenog aktuaru.
- (13) Matematička pričuva na temelju mjesečnih obračuna se ne umanjuje, kod privremenih mjesečnih obračuna ako su rashodi veći od prihoda, odnosno kod pojedinačnih mjesečnih obračuna ako je obračunata matematička pričuva manja od matematičke pričuve prethodnog obračuna. U iznimnim slučajevima na temelju pojedinačnih mjesečnih obračuna dozvoljeno je umanjenje matematičke pričuve unutar financijske godine.

Članak 22.

(Ugovaratelj snosi rizik ulaganja)

- (1) Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja obračunava se zasebna matematička pričuva, sukladno ovom Pravilniku za pokriće rizika smrti, troškova obavljanja djelatnosti ili drugih rizika poput zajamčenih isplata o dospijeću ili zajamčenih otkupnih vrijednosti.
- (2) Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja uz navedenu matematičku pričuvu, potrebno je oblikovati i odgovarajuću tehničku pričuvu za naknade osigurane ugovorom o osiguranju koje su izravno vezane za vrijednost ulaganja.

- (3) Kada su naknade osigurane ugovorom izravno vezane za vrijednost jedinica investicijskog fonda ili za vrijednost imovine sadržane u investicijskom fondu društva, obično podijeljenom na jedinice, tehničke pričuve za te naknade moraju biti prikazane što je moguće približnije s tim jedinicama ili, ako jedinice nisu određene toj imovini.
- (4) Kada su naknade osigurane ugovorom izravno vezane za indeks dionica ili neku drugu referentnu vrijednost različitu od onih navedenih u stavu 3. ove točke, tehničke pričuve za te naknade moraju biti prikazane što je moguće približnije ili s jedinicom za koju se smatra da predstavlja referentnu vrijednost ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, s imovinom odgovarajuće sigurnosti i mogućnosti prodaje koja korespondira što je moguće približnije s onima na kojima se određena referentna vrijednost temelji.
- (5) Vrijednost tehničke pričuve u smislu ove točke obračunava se kao broj jedinica dodijeljenih ugovoru o osiguranju pomnoženom s odgovarajućom vrijednosti jedinice ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama.
- (6) Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja nije dozvoljeno umanjeње tehničke pričuve za neamortizirane troškove pribave osiguranja. Troškove pribave osiguranja dozvoljeno je razgraničiti do visine stvarnih troškova pribave, ali ne više od 3,5% manjeg od:
 - iznosa koji bi se na datum vrednovanja isplatio u slučaju smrti, i
 - zbroja vrijednosti, na datum vrednovanja, jedinica pridruženih ugovoru o osiguranju (ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama) i ukupnog iznosa budućih premija za vrijeme trajanja osiguranja, ali najviše uključujući premije koje se plaćaju do 75 godina starosti osiguranika ako je trajanje osiguranja dulje.

Članak 23.

(Tablice)

- (1) Tablice vjerojatnosti koje će se primijeniti u obračunu matematičke pričuve (poput tablica smrtnosti, tablica bolesti, tablica odustanaka od osiguranja, tablica bračnog statusa i slično) trebaju biti izabrane na razborit način. U obzir treba uzeti relevantne trendove u iskustvu društva i osigurateljne industrije u cijelosti, očekivane trendove, politiku preuzimanja u osiguranje i druge promjene koje mogu značajno utjecati na rezultat.
- (2) Kod ugovora o osiguranju kod kojih pretpostavke o smanjenju smrtnosti povećavaju matematičku pričuvu, treba pri određivanju smrtnosti u obračunu matematičke pričuve primijeniti odgovarajuće korekcije za buduće smanjenje smrtnosti. Kod životnih osiguranja koja pokrivaju rizik smrti i zdravstvenih osiguranja treba pri određivanju vjerojatnosti smrtnosti i bolesti uzeti u obzir moguća povećanja rizika iz poznatih bolesti čiji utjecaj još nije evidentiran u postojećim tablicama vjerojatnosti.
- (3) Pri određivanju tablica vjerojatnosti za obračun matematičke pričuve u pravilu treba koristiti službene tablice vjerojatnosti i druge statistike. Iznimno je dozvoljeno, uz prethodnu saglasnost Agenciji za nadzor, korištenje i drugih tablica vjerojatnosti ako se njihovom primjenom dobivaju veći iznosi matematičke pričuve. Promjene službenih tablica vjerojatnosti u izračunima moraju biti odobrene od Agencije za nadzor.

Članak 24.

(Kamatna stopa)

Kamatna stopa koja se koristi u obračunu matematičke pričuve treba biti razborito odabrana i treba zadovoljavati sljedeće uvjete:

- a) Najviša kamatna stopa za obračun matematičke pričuve iznosi 5% za ugovore o osiguranju zaključene do 30. 6. 2015., 2,75% za ugovore o osiguranju zaključene nakon 30. 6. 2015., pri čemu kamatna stopa ne smije biti viša od prosječnog prinosa koji je društvo za osiguranje postiglo ulaganjem sredstava matematičke pričuve u prethodne tri godine.

Agencija za nadzor će sniziti najvišu kamatnu stopu u slučaju značajnog pada na tržištu državnih obveznica u spomenutom razdoblju te utvrditi kamatne stope za obračun matematičke pričuve za ugovore o osiguranju zaključene u narednim razdobljima.

- b) Prosječan prinos iz točke a) računa se kao ponderirani prosjek prinosa na matematičku pričuvu u posljednje tri godine, pri čemu se za pondere uzima prosječna vrijednost matematičke pričuve tijekom godine, a prinos u određenoj godini se izračunava kao:

$$P = \frac{P_U - T_U}{V}$$

Gdje je:

P = prinos,

P_U = ukupni prihod ulaganja matematičke pričuve,

T_U = ukupni trošak ulaganja matematičke pričuve,

V = prosječna vrijednost matematičke pričuve tijekom posmatrane financijske godine.

Prosječna vrijednost matematičke pričuve izračunava se tako da se uzima vrijednost matematičke pričuve na najmanje dva datuma tijekom promatrane financijske godine i to na početku i kraju financijske godine.

Prinos se izračunava posebno za svaku financijsku godinu. Prosječan prinos dobiva se kao zbroj prinosa pomnoženih s prosječnom vrijednošću matematičke pričuve za posljednje tri pune financijske godine (u godišnjim financijskim izvješćima uključujući godinu za koju se radi obračun matematičke pričuve) i podijeljen sa zbrojem prosječnih vrijednosti matematičke pričuve.

- c) Društvo nije obvezno koristiti najvišu kamatnu stopu iz točke a)
d) Odredbe točke a) i b) ne odnose se na tehničke pričuve životnih osiguranja u kojima ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja.

Članak 25. (Reosiguranje)

- (1) Reosigurateljni dio matematičke pričuve obračunava se sukladno odredbama ugovora o reosiguranju.
- (2) Reosigurateljni dio sredstava matematičke pričuve veći od 15% ukupno obračunate matematičke pričuve treba biti deponiraan kod društva, a podliježe odredbama ulaganja

kao dio matematičke pričuve. Navedeno se ne primjenjuje ako je reosiguran samo rizik smrti.

- (3) Društvo koje se bavi poslovima reosiguranja obračunava matematičku pričuvu sukladno odredbama ugovora o reosiguranju. Umanjenje matematičke pričuve za dio predan u retrocesiju obračunava se sukladno odredbama ugovora o retrocesiji.

Članak 26.
(Iskazivanje)

Matematička pričuva iskazuje se:

- a) odvojeno ovisno o prebivalištu osiguranika za:
 - 1) osiguranje u zemlji,
 - 2) osiguranje u inozemstvu;
- b) odvojeno po poslovima osiguranja za:
 - 1) životna osiguranja,
 - 2) zdravstvena osiguranja,
 - 3) druga osiguranja;
- c) unutar svake stavke iz točke b) odvojeno za:
 - 1) ugovore o osiguranju bez sudjelovanja u dobiti,
 - 2) ugovore o osiguranju sa sudjelovanjem u dobiti,
 - 3) ugovore o osiguranju kada ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja;
- d) unutar svake stavke iz točke c) za životna osiguranja odvojeno za:
 - a) mješovita osiguranja (osiguranje za slučaj smrti i doživljenja),
 - b) doživotna osiguranja za slučaj smrti,
 - c) osiguranja za slučaj smrti,
 - d) osiguranja za slučaj doživljenja,
 - e) ostala osiguranja života,
 - f) osiguranja osobne doživotne rente,
 - g) osiguranja osobne rente s određenim trajanjem,
 - h) ostala rentna osiguranja.

Za podjelu po točki d) ovog stavka potrebno je izračunati i ukupan iznos matematičke pričuve, te napraviti rekapitulaciju matematičke pričuve po tač. b) i c).

V MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA POSEBNU PRIČUVU ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOD KOJIH OSIGURANIK PREUZIMA NA SEBE INVESTICIJSKI RIZIK

Članak 27.
(Standardi)

- (1) Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja obračunava se zasebna matematička pričuva, na način iz dijela II. 2., za pokriće rizika smrti, troškova obavljanja djelatnosti ili drugih rizika poput zajamčenih isplata o dospijeću ili zajamčenih otkupnih vrijednosti.
- (2) Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja uz navedenu matematičku pričuvu, potrebno je oblikovati i odgovarajuću posebnu pričuvu za naknade osigurane ugovorom o osiguranju koje su izravno vezane za vrijednost ulaganja.
- (3) Kada su naknade osigurane ugovorom izravno vezane za vrijednost jedinica investicijskog fonda ili za vrijednost imovine sadržane u investicijskom fondu društva, obično podijeljenom na jedinice, posebne pričuve za te naknade moraju biti prikazane što je moguće približnije s tim jedinicama ili, ako jedinice nisu određene toj imovini.
- (4) Kada su naknade osigurane ugovorom izravno vezane za indeks dionica ili neku drugu referentnu vrijednost različitu od onih navedenih u prethodnom stavku, posebne pričuve za te naknade moraju biti prikazane što je moguće približnije ili s jedinicom za koju se

smatra da predstavlja referentnu vrijednost ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, s imovinom odgovarajuće sigurnosti i mogućnosti prodaje koja korespondira što je moguće približnije s onima na kojima se određena referentna vrijednost temelji.

- (5) Vrijednost posebne pričuve iz prethodnih stavaka obračunava se kao broj jedinica dodijeljenih ugovoru o osiguranju pomnoženom s odgovarajućom vrijednosti jedinice ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama.
- (6) Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja nije dozvoljeno umanjenje posebne pričuve za neamortizirane troškove pribave osiguranja. Troškove pribave osiguranja dozvoljeno je razgraničiti, i iskazati ih sukladno računovodstvenom standardu društava za osiguranje, do visine stvarnih troškova pribave, ali ne više od 3,5% manjeg od:
 - i. iznosa koji bi se na datum vrednovanja isplatio u slučaju smrti, i
 - ii. zbroja vrijednosti, na datum vrednovanja, jedinica pridruženih ugovoru o osiguranju (ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama) i ukupnog iznosa budućih premija za vrijeme trajanja osiguranja, ali najviše uključujući premije koje se plaćaju do 75 godina starosti osiguranika ako je trajanje osiguranja dulje.

Članak 28.

(Ostala osiguranja)

- (1) Matematička pričuva obračunava se prospektivnom neto metodom kao razlika:
 - sadašnje vrijednosti svih budućih obveza po ugovorima o osiguranju definiranih uvjetima i ugovorom o osiguranju, uključujući ugovorene svote i udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome da li su dana jamstva o visini udjela u dobiti, i
 - sadašnje vrijednosti svih budućih uplata tehničke premije.
- (2) Kod ugovora o osiguranju kod kojih je trajanje osiguranja dulje od trajanja plaćanja premije u obračun matematičke pričuve eksplicitno se uključuju budućí troškovi uprave.
- (3) Tehnička premija koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećana za dozvoljeni godišnji iznos cilmerizacije u smislu stavka 3. ne smije biti ni u kojem slučaju veća od 90% bruto premije iz ugovora o osiguranju za razdoblje za koje je obračunata tehnička premija. U slučaju da uvjet iz prve rečenice nije zadovoljen, u obračunu matematičke pričuve umjesto tehničke premije uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije uzima se 90% bruto premije. Bruto premija iz prethodnih rečenica ne uključuje doplatke na osnovnu premiju iz cjenika poput doplatka za ispodgodišnje plaćanje premije, fiksne troškove po polici i slično.
- (4) U slučaju da su predviđeni budućí troškovi za postojeća osiguranja veći od implicitno uračunatih troškova u obračunu matematičke pričuve (razlika stvarne bruto premije i tehničke premije koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije) društvo je dužno oblikovati dodatnu pričuvu. Iznos dodatne pričuve, te pretpostavke i metoda za procjenu budućih troškova sastavni su dio Izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.
- (5) U slučaju potrebe za stvaranjem dodatnih pričuva za općenite rizike koji nisu individualizirani iznos, te pretpostavke i metoda obračuna dodatne pričuve sastavni su dio Izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.
- (6) Ukoliko je matematička pričuva obračunata pomoću uprosječenog parametra spola, u slučaju značajnog odstupanja uprosječenog parametra od stvarnog iskustva, društvo je dužno obračunati matematičku pričuvu prema stvarnom iskustvu, ali u svakom slučaju ne u iznosu nižem od matematičke pričuve obračunate prema uprosječenom parametru spola korištenom u izračunu premije. Odstupanja uprosječenih parametara od stvarnog iskustva društvo je dužno kontrolirati bar jednom godišnje. Pretpostavke o uprosječenom

parametru spola kao i analiza stvarnog iskustva sastavni su dio Izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.

- (7) Ako za određeni tip ugovora o osiguranju nije moguće koristiti neto metodu obračuna matematičke pričuve zbog svojstava ugovora o osiguranju, matematička pričuva se obračunava drugom prospektivnom metodom, a posebice načelima izračuna matematičke pričuve iz glave IV. U tom slučaju potrebna je prethodna suglasnost Agencije.
- (8) Matematička pričuva na datum vrednovanja dobiva se linearnom interpolacijom obračunatih matematičkih pričuva (prije eventualnog postavljanja na 0) na početku i na kraju tekuće godine osiguranja. Za temeljna životna osiguranja matematičkoj pričuvi na datum vrednovanja dodaje se prijenosna premija uzimajući u obzir način plaćanja premije. Obračun prijenosne premije temelji se na tehničkoj premiji, troškovima uprave i dozvoljenom godišnjem iznosu cilmerizacije iz ugovora o osiguranju. Ukoliko je tako dobivena matematička pričuva negativna, postavlja se na 0.

Članak 29.

(Reosiguranje)

Reosigurateljni dio matematičke pričuve obračunava se sukladno odredbama ugovora o reosiguranju.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 30.

(Rokovi za usklađivanje)

Društva su u obvezi uskladiti svoje akte s odredbama ovog Pravilnika u roku od 30 dana od stupanja na snagu istog.

Članak 31.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu i primjene ovog Pravilnika prestaju vrijediti odredbe Pravilnika o tehničkim pričuvama („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 80/06), Mjerila za pričuve za štete, Mjerila za prijenosnu premiju, Mjerila za matematičku pričuvu životnih osiguranja i drugih osiguranja kojima se obračunava matematička pričuva.

Članak 32.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u Službenim novinama, a primjenjuje se od 1. 1. 2018.

PREDSJEDNIK STRUČNOG
SAVJETA

mr.sci. Edita Kalajdžić

Broj: 021-3236-1/17
Sarajevo, 24. 11. 2017.